

Gerard Marlet
Roderik Ponds, Clemens van Woerkens

Early Warning voor Almere

Met medewerking van: Thijs van der Steeg, Gerhard Dekker en Marian Huisman
(gemeente Almere)

Eindredactie: Nadine van den Berg

Atlas voor gemeenten
Postbus 9627
3506 GP UTRECHT
T 030 2656438
F 030 2656439
E info@atlasvoorgemeenten.nl
I www.atlasvoorgemeenten.nl

© Atlas voor gemeenten, Utrecht, 2013

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Early Warning voor Almere

Een instrument voor het vroegtijdig signaleren van afglijdende gebieden

Inhoud

Samenvatting	7
1 Inleiding	9
2 Op weg naar Early Warning	11
3 Modelontwikkeling	14
3.1 Overlast & onveiligheid	16
3.2 Bijstand	22
4 Early Warning	26

Samenvatting

Almere is de snelst groeiende gemeente van Nederland. Omdat er in Almere steeds nieuwe woningen worden gebouwd, is er sprake van veel doorstroming. In de woningen van het eerste uur, die uit de jaren zeventig en tachtig, blijven kansarme mensen achter, en daar concentreren zich de sociaal-economische achterstanden en leefbaarheidsproblemen.

Almere staat opnieuw aan de vooravond van een omvangrijke groeiopgave, met alle kansen en risico's van dien. Nieuwbouw zorgt onder meer voor doorstroming vanuit bestaande wijken en de plek van de doorstromers wordt vaak ingenomen door huishoudens met een lagere sociaal-economische positie. Dat is geen probleem zolang dit proces van doorstroming niet één op één gepaard gaat met een achteruitgang van de leefbaarheid. Wanneer dit wel het geval is moet snel gehandeld kunnen worden. De gemeente Almere is zich al een aantal jaren bewust van de mogelijke risico's die ontstaan door doorstroming. Daarom is een Early Warning-model ontwikkeld, waarmee vroegtijdig kan worden gewaarschuwd voor het afglijden van straten. Doel is het model een plek te geven in de ontwikkeling van de Straatkubus/Early Warning.

De basis voor het Early Warning-systeem voor Almere bestaat uit twee modellen, die samen naar verwachting de beste inschatting geven van de plekken in de stad waar problemen bestaan of kunnen ontstaan; maatschappelijke problemen waarmee hoge maatschappelijke kosten gemoeid kunnen zijn. In het ene model is de mate van overlast & onveiligheid in kaart gebracht, en verklaard uit allerlei kenmerken van de bevolking en de fysieke omgeving. In het andere model is de werkloosheid in kaart gebracht, en verklaard uit de kenmerken aan de vraag- en aanbodkant van de arbeidsmarkt in en om Almere.

De mate van overlast, verloedering en onveiligheid op straat hangt in Almere in eerste instantie samen met de leeftijdsopbouw en de etnische samenstelling van de bevolking. In een gebied met veel jongeren (10-19 jaar) is de mate van overlast, verloedering en onveiligheid vaak hoger, terwijl in een gebied met veel ouderen en gezinnen met jonge kinderen juist minder problemen zijn. Ook blijkt er een samenhang te zijn tussen leefbaarheidsproblemen en heterogeniteit in de buurt. Uit de modellen blijkt ook dat vooral een toename van de jeugdwerkloosheid leidt tot een toename

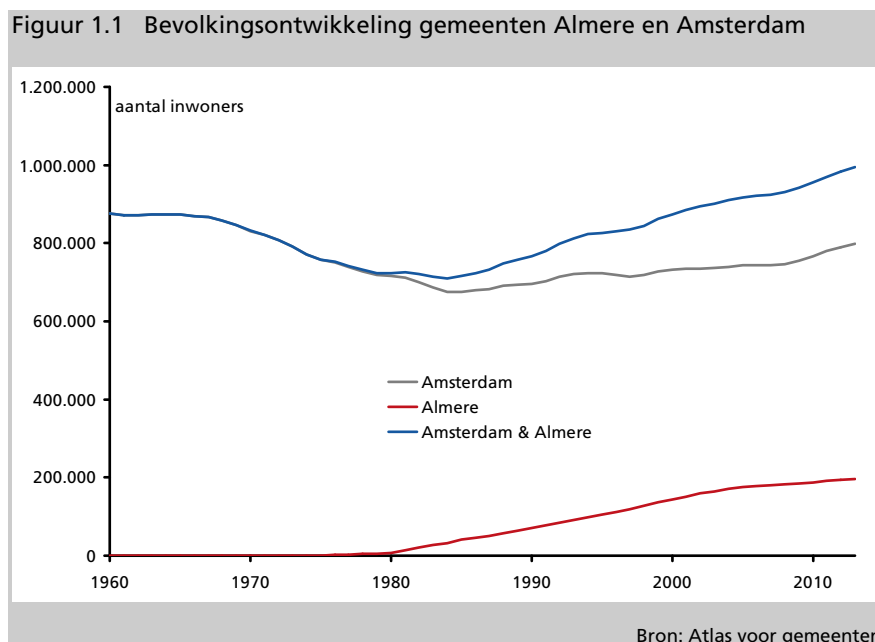
van de problemen in de buurt. Datzelfde geldt in mindere mate voor de toename van het aantal langdurig werklozen en mensen met een bijstandsuitkering in de buurt. In straten met veel winkels en horeca (cafés, snackbars etc.) is ook meer overlast en onveiligheid. Tot slot blijken straten met veel woningen in corporatiebezit, los van de samenstelling van de bevolking, meer leefbaarheidsproblemen te kennen.

Behalve leefbaarheids- en veiligheidsproblemen is ook de bijstand een belangrijke kostenpost voor de gemeente. De verklaringen voor dat bijstandsniveau zijn dan ook het tweede onderdeel van het Early Warning-systeem voor Almere. Bij de verklaring van verschillen in bijstandsniveau tussen de verschillende straten in Almere doen zowel huishoudenssamenstelling als etnische achtergrond van de bevolking ertoe. Ook blijkt dat mensen in een eenoudergezin vaker werkloos zijn, net als vroegtijdig schoolverlaters. Het aandeel gezinnen met jonge kinderen hangt daarentegen juist negatief samen met het bijstandsniveau: hoe meer gezinnen met kinderen, hoe lager het bijstandsniveau. Los van de samenstelling van de bevolking hangt ook het aandeel woningen dat in het bezit is van corporaties samen met een hogere werkloosheid in de buurt. Dezelfde persoon (van dezelfde leeftijd, met dezelfde achtergrond, opleiding en vaardigheden) loopt meer kans om werkloos te zijn als hij in een sociale huurwoning woont. Het bijstandsniveau is juist weer significant lager in de buurten die het meest recent gebouwd zijn.

Op basis van die twee modellen zijn kernindicatoren geselecteerd waarmee het ontstaan van leefbaarheidsproblemen in de straten van Almere vroegtijdig kan worden gesignaleerd en gelokaliseerd. Voor deze kernindicatoren worden elk jaar aan het einde van het jaar de meest actuele gegevens verzameld. Daaruit volgt een lijst met gebieden die mogelijk in het nieuwe jaar gaan afglijden, en waar in de nabije toekomst mogelijk leefbaarheidsproblemen gaan ontstaan. Eind 2012 bleken er op die manier 73 gebieden (6-posities-postcodeniveau) te zijn die in 2012 nog boven de kritische grens zaten, maar die in 2013 dreigen af te glijden.

1 Inleiding

Almere is in dertig jaar uitgegroeid van een lege polder tot een woonlocatie met bijna tweehonderdduizend inwoners. Daarmee is Almere de snelst groeiende gemeente van Nederland. Zonder Almere zou de omvang van Amsterdam op dit moment nog steeds niet op het niveau zijn van eind jaren zestig. Met Almere wel (zie figuur 1.1).

Die groei heeft geleid tot een nieuwe, gemêleerde gemeente. Omdat er in Almere steeds nieuwe, en steeds mooiere woningen worden gebouwd, is er sprake van veel doorstroming. In de woningen van het eerste uur, die uit de jaren zeventig en tachtig, blijven de kansarme mensen achter, en daar concentreren zich de sociaal-economische achterstanden en leefbaarheidsproblemen.¹

De gemeente Almere is zich al een aantal jaren bewust van de risico's die ontstaan door doorstroming, en is een gedetailleerd monitoringsysteem aan

¹ Staat van de stad 2011. Doorstroming en early warning (Raam).

het ontwikkelen waarmee de ontwikkelingen in Almere op een zeer gedetailleerd (6-posities-postcode) schaalniveau op de voet kunnen worden gevolgd. Maar het volgen van de ontwikkelingen in het recente verleden is niet voldoende. Het kwaad kan dan al geschied zijn. Daarom wordt aan het monitoringsysteem een model gekoppeld waarmee vroegtijdig kan worden gewaarschuwd voor afglijdende straten: Early Warning. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de ontwikkeling van dat model.

2 Op weg naar Early Warning

Al in 2005 zijn de onderzoekers van Atlas voor gemeenten begonnen met het ontwikkelen van een landelijk Early Warning-model. Daarin werd de aandacht niet alleen gericht op het signaleren van problemen, maar vooral ook op de verklaringen voor de leefbaarheidssituatie in wijken, om zodoende vroegtijdig te kunnen signaleren op welke plekken in het land het mis gaat.² Dat onderzoek heeft geleid tot een aantal instrumenten, zoals de Kanskaart van de SEV,³ en de Leefbaarometer van het Ministerie van BZK.⁴

Het voordeel van dit onderzoek en de instrumenten die daaruit zijn voortgekomen is dat ze landelijk dekkend zijn, en dat zodoende op een laag schaalniveau uitspraken mogelijk zijn. Dat maakt het voor de Rijksoverheid mogelijk om de leefbaarheidssituatie in de Nederlandse wijken op de voet te volgen, en waar nodig in te grijpen. Er zijn echter ook nadelen aan onderzoek dat gebaseerd is op landelijke bronnen, zeker als het gaat om de bruikbaarheid ervan voor lokale overheden. Zo is de beschikbaarheid van landsdekkende data altijd een beperking. Dat betekent vrijwel automatisch dat dit soort landelijk onderzoek en landelijke instrumenten niet het optimale detailniveau en niet de optimale actualiteit hebben.

Bovendien zijn veel landelijke gegevens niet op een laag schaalniveau voor een reeks van jaren aanwezig, waardoor verklaringsmodellen noodgedwongen voor één moment of voor één periode moeten worden ontwikkeld, en sommige belangrijk geachte factoren als gevolg van gebrek aan landsdekkende data in die verklaringsmodellen ontbreken. Als dergelijke verklaringsmodellen moeten dienen als instrument om afglijdende gebieden vroegtijdig te kunnen opsporen is juist het detailniveau, de volledigheid en de actualiteit van de onderliggende gegevens van vitaal belang.

Daarom is ervoor gekozen om bij de ontwikkeling van een lokaal Early Warning-systeem voor Almere de modellen opnieuw te schatten, maar nu specifiek voor Almere.

² Zie: G.A. Marlet, C.M.C.M. van Woerkens, 2007: Op weg naar Early Warning. Omvang, oorzaak en ontwikkeling van problemen in de wijk (Atlas voor gemeenten, Utrecht).

³ G.A. Marlet, C.M.C.M. van Woerkens, 2006: Het model achter de Kanskaart, in: de Kanskaart van Nederland (SEV, Rotterdam).

⁴ K. Leidelmeijer, G. Marlet, J. van Iersel, C. van Woerkens, H. van der Reijden, 2008: De Leefbaarometer. Leefbaarheid in Nederlandse wijken en buurten gemeten en vergeleken (RIGO Research en Advies BV / Atlas voor gemeenten, Amsterdam / Utrecht).

Dat maakt het mogelijk om de modellen te schatten op een lager schaalniveau (6-ppc) en voor een lange periode (minstens 2001-2012). Op die manier kunnen uitspraken worden gedaan over *de oorzaken* (in plaats van statistische verbanden) van *de ontwikkeling* (in plaats van een momentopname) van leefbaarheidsproblemen *op straatniveau* (in plaats van buurt-, wijk- of 4-ppc-niveau) in Almere. Dat is een cruciale eerste stap op weg naar een systeem voor betrouwbare en vroegtijdige signalering en precieze lokalisering van (toekomstige) leefbaarheidsproblemen in Almere.

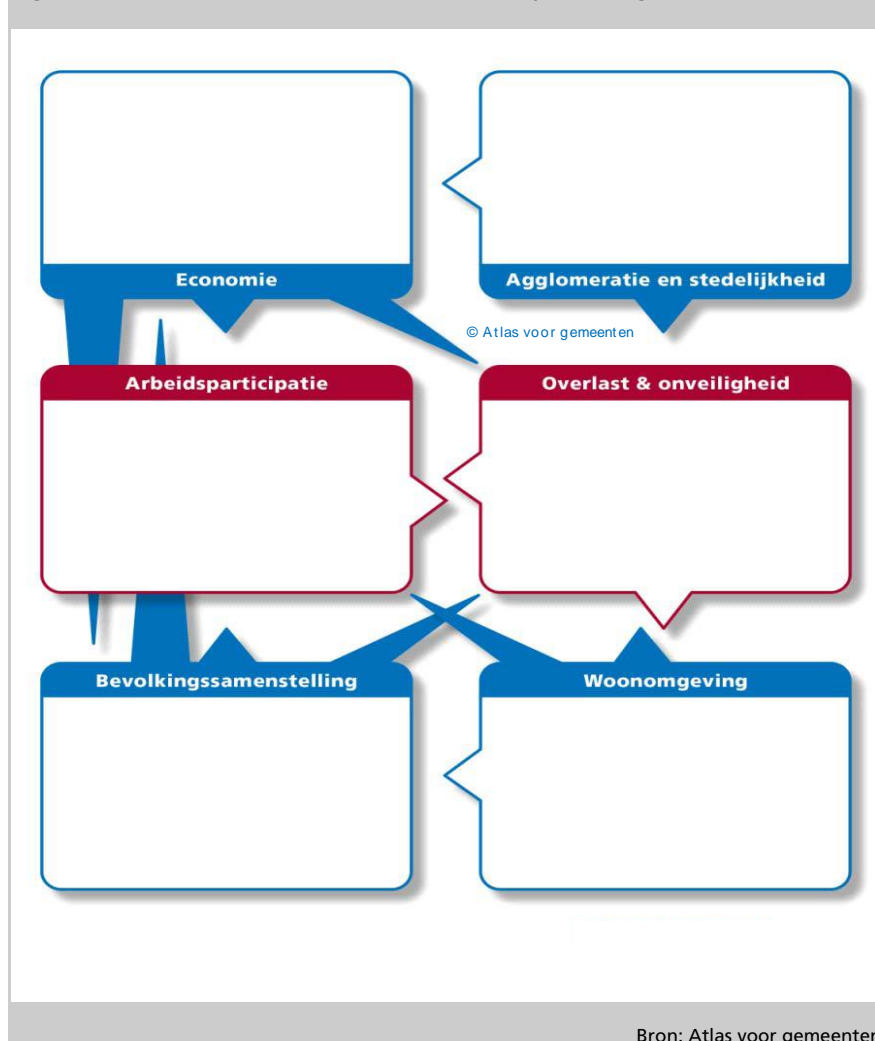
Als startpunt voor de detailanalyses dienden de diverse landelijke verklaringsmodellen die de laatste jaren zijn ontwikkeld, en waarmee de leefbaarheidssituatie in wijken in Nederland kan worden verklaard en voorspeld. Met die modellen wordt de werkloosheid in Nederlandse wijken bijvoorbeeld verklaard uit verschillende kenmerken van de vraagkant (beschikbaarheid van werk) en aanbodkant (kenmerken van de beroepsbevolking) van de arbeidsmarkt. De mate van overlast en onveiligheid in wijken wordt vervolgens weer verklaard uit die werkloosheid, en allerlei andere bevolkingskenmerken en fysieke kenmerken van de wijk. Het totale woonklimaat in en de aantrekkingskracht van wijken, wordt weer verklaard uit de leefbaarheidssituatie, maar ook de kwaliteit van de woningvoorraad en het voorzieningenniveau. In figuur 2.1 zijn die verbanden schematisch weergegeven. Voor de theoretische achtergronden bij die verbanden, en de empirische resultaten voor Nederland als geheel, wordt verwezen naar de onderliggende rapportages.⁵

Bij Early Warning gaat het in essentie om het vroegtijdig opsporen van afglijdende gebieden. In termen van het analysemodel in figuur 2.1 gaat het dan (vooral) om de blokjes 'Arbeidsparticipatie' (de kosten van werkloosheid en uitkeringen) en 'Overlast & onveiligheid' (de kosten van overlast, verloedering en onveiligheid). Als derde categorie van maatschappelijke problemen in de wijk die in potentie leiden tot grote maatschappelijke schade (welvaartsverlies) zouden daar gezondheidsproblemen aan kunnen worden toegevoegd. Ten tijde van de ontwikkeling van het analysemodel waren daarvoor echter geen goede

⁵ G.A. Marlet, C.M.C.M. van Woerkens, 2007: Weg uit de wijk, in: Economisch Statistische Berichten, 4502; G.A. Marlet, C.M.C.M. van Woerkens, 2007: Op weg naar Early Warning. Omvang, oorzaak en ontwikkeling van problemen in de wijk (Atlas voor gemeenten, Utrecht); G.A. Marlet, C.M.C.M. van Woerkens, 2007: Naar een analysemodel voor de stad. Modelontwikkeling en mogelijke toepassingen (Atlas voor gemeenten, Utrecht); G.A. Marlet, M. Bosker, C.M.C.M. van Woerkens, 2008: De schaal van de stad. Stadsspecifieke kansen en problemen, en de schaal waarop ze spelen (Atlas voor gemeenten, Utrecht).

landsdekkende data beschikbaar. Dat is nog steeds het geval al is inmiddels wel geëxperimenteerd met data van een aantal grote steden. Dat levert bemoedigende resultaten op; robuuste modellen met een hoge verklaringskracht. Het is dan ook de bedoeling om het EW-systeem van Almere op termijn in elk geval uit te breiden met verklaringsmodellen voor de gezondheidssituatie in de diverse gebieden in Almere.

Figuur 2.1 Het theoretische model achter Early Warning

3 Modelontwikkeling

De basis voor het Early Warning-systeem voor Almere bestaat uit twee modellen, die samen naar verwachting de beste inschatting geven van de plekken in de stad waar problemen bestaan, en gaan ontstaan, die ook echt als maatschappelijke problemen (met hoge maatschappelijke kosten) aan te merken zijn. In het ene model wordt de mate van overlast & onveiligheid in kaart gebracht, en verklaard uit allerlei kenmerken van de bevolking en de fysieke omgeving. In het andere model wordt de werkloosheid in kaart gebracht, en verklaard uit de kenmerken aan de vraag- (de beschikbaarheid van werk) en de aanbodkant (de kenmerken van de beroepsbevolking) van de arbeidsmarkt in en om Almere.

De strategie bij de modelontwikkeling is steeds hetzelfde. Het uitgangspunt vormde het theoretische kader en de empirische uitwerking van de landelijke modellen (zie hoofdstuk 2). Daar zijn vervolgens hypothesen aan toegevoegd die met de landelijke modellen niet konden worden getest, omdat het detailniveau in de data daarvoor ontbrak. Dat gold bijvoorbeeld voor het idee dat rivaliserende bevolkingsgroepen bij elkaar in de buurt voor meer problemen in de woonomgeving zorgen dan die groepen apart. Wegens het ontbreken van dat detailniveau (bevolking naar het precieze land van herkomst, gecombineerd met generatie, leeftijd en geslacht) in de landelijke data kon dat in de landelijke modellen niet worden getest. Omdat voor deze analyse de volledige GBA van Almere kon worden gebruikt, was dat nu wel mogelijk.

Vervolgens zijn daar hypothesen aan toegevoegd die door Almere zelf zijn opgesteld, en die specifiek zouden kunnen zijn voor die stad. Dat geldt bijvoorbeeld voor het idee dat vooral gebieden met woningen uit het begin van de jaren tachtig problematisch zijn, omdat er toen sprake was van een crisis op de woningmarkt, waardoor woningen die aanvankelijk voor de koopsector bedoeld waren uiteindelijk als sociale huurwoningen zijn verhuurd. Het idee is dat de doorstroming in deze wijken groot is, en dat de instroom van kansarme bevolkingsgroepen vooral op die plekken tot problemen leidt. Omdat voor deze analyses gebruik kon worden gemaakt van gedetailleerde gegevens over kenmerken van woningen uit de GBA, konden die woningen op 6-ppc-niveau in de analyses worden betrokken, zowel afzonderlijk, als in interactie met bevolkingskenmerken. Zo kon worden getest of het voor de omvang van de problematiek uitmaakt of

problematische bevolkingsgroepen zich in een gebied in Almere vestigen met sociale huurwoningen uit de jaren tachtig, of in recent gebouwde woningen in Almere Buiten. Het antwoord op die vraag is van groot belang voor Early Warning, en preventief beleid.

In alle gevallen zijn de indicatoren op verschillende schaalniveaus, en met verschillende vertragingen, in de modellen opgenomen. Het is op voorhand immers niet te zeggen of de verhuizing van een overlastgevende persoon naar een bepaald gebied voor problemen zorgt in de directe woonomgeving, of verder weg, of beide. Het is ook niet op voorhand te zeggen of die problemen meteen optreden, of pas na verloop van tijd. Daarom zijn alle indicatoren in de modellen opgenomen op de schaal van het 6-ppc-gebied zelf, binnen een straal van 200 meter, en binnen een straal van 500 meter. Ook zijn alle indicatoren 'getest' in het jaar zelf, en met een vertraging (*time lag*) van een, twee en drie jaar. En tot slot zijn alle indicatoren afzonderlijk, en in interactie met elkaar, opgenomen.

Uiteindelijk moeten de uitkomsten uit de modellen leiden tot een voorspelling voor de korte termijn. Als de meest recente gegevens uit de GBA (bevolkingskenmerken) en van het UWV Werkbedrijf (werkloosheid) bekend zijn, kan met de coëfficiënten uit de modellen worden ingeschat:

1. waar de werkloosheid de komende tijd naar verwachting het meeste zal toenemen (nieuwe gegevens uit GBA * coëfficiënten uit het model);
2. waar de overlast & onveiligheid de komende tijd naar verwachting het meeste zal toenemen (nieuwe gegevens uit GBA en van het UWV Werkbedrijf, plus voorspelde werkloosheid * coëfficiënten uit het model), en recent het meest is toegenomen (hetgeen op dat moment namelijk nog niet bekend is, omdat veiligheidscijfers niet actueel beschikbaar zijn).

In hoofdstuk 4 wordt verder ingegaan op de vertaling van de uitkomsten uit de verklaringsmodellen – die hieronder worden besproken – en het systeem voor Early Warning in Almere. Daar wordt ook een eerste voorspelling voor 2013 (op basis van de situatie eind 2012) gepresenteerd.

3.1 Overlast & onveiligheid

Als afhankelijke variabele in het model waarin de mate van overlast & onveiligheid in de 6-ppc-gebieden in Almere wordt verklaard, is gebruikgemaakt van een gewogen samengestelde index die bestaat uit de indicatoren geweldsmisdrijven, overlast door drugsgebruik, overlast door dronken mensen, overlast van jongeren, overlast van omwonenden, vernielingen, bekladdingen, rommel op straat, inbraak in woningen, auto-inbraak en fietsendiefstal.

Een deel van die indicatoren (overlast) komt uit de Veiligheidsmonitor, een ander deel (misdrijven) van de KLPD. De selectie van de indicatoren voor de index volgt uit een objectieve analyse van het woongedrag van de mensen in de wijk, en geeft aan welke aspecten van leefbaarheid mensen in de wijk zelf belangrijk vinden en in welke mate. Van die indicatoren is een gewogen combinatie gemaakt op basis van de coëfficiënten die aangeven welk effect ze hebben op de waardering voor de woonomgeving.⁶ Die index is uitgedrukt in een waarde die is te interpreteren als 'het aandeel van de bevolking dat serieus last heeft van problemen op het gebied van overlast, verloedering en onveiligheid in zijn woonomgeving'.

Uit de landelijke modellen bleek dat de mate van overlast, verloedering en onveiligheid in een wijk significant samenhangt met een combinatie van de bevolkingssamenstelling (leeftijd en etniciteit), de sociaal-economische positie van die bevolking (vooral jeugdwerkloosheid), en de kenmerken van de fysieke omgeving (vooral het aandeel sociale huurwoningen).⁷ Uit tabel 3.1 blijkt dat dat ook voor Almere geldt, maar dat er ook nog flink wat andere kenmerken van de 6-ppc-gebieden en hun omgeving significant samenhangen met de mate van overlast, verloedering en onveiligheid.

Uit de categorie bevolkingssamenstelling hangen, net als in de landelijke analyse, de leeftijdsopbouw en de etnische samenstelling van de bevolking samen met de mate van overlast, verloedering en onveiligheid. In een gebied met veel jongeren (10-19 jaar) is de mate van overlast, verloedering en onveiligheid vaak hoger. Terwijl in een gebied met veel ouderen en gezinnen

⁶ Zie voor een uitgebreide beschrijving van de methode achter die selectie en weging: G.A. Marlet, C.M.C.M. van Woerkens, 2007: Weg uit de wijk, in: Economisch Statistische Berichten, 4502; G.A. Marlet, C.M.C.M. van Woerkens, 2007: Op weg naar Early Warning. Omvang, oorzaak en ontwikkeling van problemen in de wijk (Atlas voor gemeenten, Utrecht).

⁷ Ibidem.

met jonge kinderen (mogelijk door de sociale controle die daarvan uitgaat) juist minder problemen zijn. Net als in de landelijke modellen blijkt er ook in Almere een samenhang te zijn tussen leefbaarheidsproblemen en het aandeel Antillianen en Marokkanen in de buurt (binnen een straal van 200 meter). Daar komt bij dat in Almere ook het aantal 2^e generatie Indonesiërs (Molukkers?), 1^e generatie voormalig-Joegoslaven, 1^e generatie Ghanezen en 1^e generatie overige niet-westerse allochtonen in de buurt (binnen een straal van 200 meter) significant samenhangt met een hogere mate van overlast, verloedering en onveiligheid. De aanwezigheid van (in de GBA ingeschreven) MOE-landers in de buurt hangt niet significant samen met meer overlast, verloedering en onveiligheid in die buurt. Bovenop de samenhang tussen jongeren en de bevolkingssamenstelling in het algemeen is er tot slot nog een extra (negatieve) samenhang gevonden met 10-19-jarige westerse en overige niet-westerse allochtonen.

Van alle geteste interacties tussen de verschillende bevolkingsgroepen hangt alleen de combinatie van Antillianen en overige niet-westerse allochtonen (Afrikanen) in de buurt significant samen met de omvang van de leefbaarheidsproblemen. Een mogelijke verklaring is wellicht dat er tussen die bevolkingsgroepen sprake van is rivaliteit. Maar die conclusie kan alleen standhouden als de resultaten ook causaal te interpreteren zijn. Leidt de toename van het aantal Antillianen in de buurt tot meer problemen, of is er slechts sprake van een (toevallige?) statistische samenhang tussen beide. Om daar een antwoord op te kunnen geven is naast de cross-sectie-analyse in tabel 3.1 ook een paneldata-analyse met *fixed effects* uitgevoerd (zie tabel 3.2). Met die geavanceerde methode kan worden bepaald of de toename van het aantal Antillianen, Marokkanen en Ghanezen en de andere indicatoren voor etnische samenstelling in de buurt ook (wel of niet met vertraging) heeft geleid tot een toename van overlast, verloedering en onveiligheid in die buurt. De uitkomsten in tabel 3.2 laten zien dat dit voor de meeste indicatoren inderdaad het geval is, hoewel de toename van 1ste generatie voormalig-Joegoslaven, de combinatie Antillianen/Afrikanen en 10-19-jarige overige niet-westerse allochtonen (net) niet significant samenhangt met een toename van de problemen in de buurt (zie tabel 3.2).

Uit de categorie sociaal-economische positie blijkt dat vooral een toename van de jeugdwerkloosheid in Almere (net als landelijk) lijkt te leiden tot een toename van de problemen in de buurt. Ook het aantal WW-uitkeringen (noodgedwongen gemeten op 4-ppc-niveau) biedt nog een aanvullende

verklaring. Datzelfde geldt in mindere mate voor het aandeel (tabel 3.1) en de toename (tabel 3.2) van het aantal langdurig werklozen en mensen met een bijstandsuitkering in de buurt. Tot slot is de mate van overlast en onveiligheid lager in buurten met veel hoogopgeleiden en juist hoger in buurten met veel lager opgeleiden.

In buurten met veel winkels en horeca (cafés, snackbars etc.) is ook meer overlast en onveiligheid – mogelijk doordat jongeren hier veelal rondhangen en door alcoholgebruik. Een interessante uitkomst is de interactie tussen de aanwezigheid van winkels in een buurt (de som totaal en specifieke uitgaanslocaties zoals cafés) en bepaalde bevolkingsgroepen in de buurt (Marokkanen en westerse allochtonen tussen de 10 en 19 jaar). Die combinatie hangt ook samen met overlast, verloedering en onveiligheid in een buurt. Tot slot blijken buurten met veel woningen in corporatiebezit, los van de samenstelling van de bevolking, meer leefbaarheidsproblemen te kennen. Een mogelijke verklaring kan zijn dat mensen in een (sociale) huurwoning geen financiële prikkel hebben om mee te helpen de leefbaarheid in de buurt op peil te houden. Een alternatieve verklaring kan zijn dat dit een proxy is voor inkomensverschillen: hogere inkomens wonen bovengemiddeld vaak in koopwoningen.

Van de verschillende woningtypen die in de analyses zijn getest,⁸ blijkt alleen de meest recente bouwperiode significant samen te hangen met de mate van overlast, verloedering en onveiligheid. Negatief welteverstaan; de problemen zijn minder groot in de delen van Almere die recent (tussen 2000 en heden) zijn gerealiseerd. Uitzondering hierop zijn de buurten met een hoog aandeel corporatiebezit: hier is de overlast en onveiligheid juist weer hoger. Andere bouwperiodes, zoals de jaren zeventig en tachtig, bleken ook significant samen te hangen met overlast en onveiligheid. Maar na toevoeging van verschillende kenmerken van de bevolking bleek dit verband niet langer significant. Dit impliceert dat het de bevolkingsgroepen in dit type woningen zijn die voor problemen zorgen, niet de woningen zelf.

⁸ De volgende bouwperiodes zijn in de analyse meegenomen: stadsvernieuwing (jaren zeventig), woonerven (jaren tachtig), vinex (jaren negentig) en postmodern (2000-heden).

Leeswijzer tabellen

In de tabellen 3.1 tot en met 3.4 worden de resultaten van de regressie-analyses weergegeven. Met die regressie-analyses worden enerzijds de mate van overlast, verloedering en onveiligheid en anderzijds het bijstandsniveau in de verschillende (6-ppc-)gebieden in Almere verklaard uit allerlei kenmerken van die gebieden. In de tabellen zijn achtereenvolgens de coëfficiënten, standaardfouten/significantieniveaus en de bèta-coëfficiënten weergegeven.

De coëfficiënten geven de statistische samenhang tussen een bepaald kenmerk van het gebied en de te verklaren variabele (overlast, verloedering en onveiligheid of het bijstandsniveau) aan. Als een coëfficiënt negatief is, betekent dit dat een hogere waarde van een bepaald kenmerk samen gaat met een lagere waarde van de te verklaren variabele. Als een coëfficiënt positief is, gaat een hogere waarde van het kenmerk samen met een hogere waarde van de te verklaren variabele. In de tweede rij in tabel 3.1 staat bijvoorbeeld dat 10% meer 10-19-jarigen in een gebied samen gaat met een additionele 0,5% van de bevolking in dat gebied die te maken heeft met excessieve overlast, verloedering en onveiligheid in de woonomgeving.

Het probleem van de coëfficiënten is dat die onderling niet te vergelijken zijn, omdat de kenmerken allemaal andere eenheden hebben (absolute waarde, percentages, ruimtelijke gemiddelden, et cetera). Daarom zijn in de laatste kolom van de tabel steeds de zogenaamde bèta-coëfficiënten weergegeven. Daarmee is de omvang van het effect wel met elkaar te vergelijken (de bèta-coëfficiënten laten het effect zien van één standaardafwijking meer of minder van een bepaald kenmerk op de te verklaren variabele). Uit de laatste kolom in tabel 3.1 blijkt bijvoorbeeld dat van de factoren die significant bijdragen aan meer overlast, verloedering en onveiligheid in de woonomgeving (de factoren met een positieve coëfficiënt) de jeugdwerkloosheid de belangrijkste is (hoogste positieve bèta-coëfficiënt).

In de middelste kolom in de tabellen worden tot slot de standaardfouten en het significantieniveau weergegeven. De standaardfout geeft de 'onzekerheid' aan van de coëfficiënt. Op basis van de standaardfout kan het significantieniveau worden berekend, ofwel: met hoeveel procent 'zekerheid' de gevonden samenhang niet 'toevallig' is. Dat significantieniveau is met sterren weergegeven. Drie sterren betekent dat de kans dat een gevonden samenhang niet toevallig is groter is dan 99%. Twee sterren betekent dat deze kans groter is dan 95%. En één ster betekent dat deze kans groter is dan 90%. Het is bij dergelijke analyses gebruikelijk om bij een lagere significantie dan 90% (geen ster) geen conclusies te trekken over een gevonden samenhang, omdat de kans dat deze op toeval berust dan te groot is.

Tabel 3.1 De samenhang tussen de kenmerken van en de mate van overlast, verloedering en onveiligheid in een gebied (6-ppc-niveau)

Variabelen (alles t-1)	Coëfficiënt	Robuuste standaardfout	Bèta-coëfficiënt
0-9-jarigen (%)	-0,083	(0,008)***	-0,101
10-19-jarigen (%)	0,054	(0,008)***	0,068
65-plussers (%)	-0,080	(0,005)***	-0,179
Bijstand (% 15-plussers, 200 m)	0,106	(0,055)**	0,032
Langdurige werkloosheid (% 15-64-jarigen, 200 m)	0,032	(0,015)**	0,017
Jeugdwerkloosheid (% 15-24-jarigen)	3,610	(0,214)***	0,205
WW-ers (% 15-64-jarigen, 4-ppc)	1,166	(0,199)***	0,127
Hoogopgeleiden (%)	-0,213	(0,021)***	-0,224
Laagopgeleiden (%)	0,112	(0,019)***	0,104
Marokkanen (% , 200 m)	0,108	(0,031)***	0,049
Antillianen (% , 200 m)	0,172	(0,084)**	0,039
2 ^e generatie Indonesiërs (% , 200 m)	0,647	(0,113)***	0,081
1 ^e generatie Joegoslaven (% , 200 m)	0,562	(0,155)***	0,030
1 ^e generatie Ghanezen (% , 200 m)	0,072	(0,021)***	0,072
1 ^e generatie niet-westerse overig, exclusief Ghanezen ⁹ (% , 200 m)	0,724	(0,168)***	0,041
Niet-westers overige allochtonen ¹⁰ 10-19 jr (% , 200 m)	0,591	(0,095)***	0,073
Westerse allochtonen 10-19 jaar (% , 200 m)	1,305	(0,133)***	0,111
Interactie Antillianen en 1 ^e generatie niet-westers overig (% , 200 m beide)	3,104	(1,148)***	0,073
Woningen gebouwd na 1990 (% woningen)	-0,040	(0,002)***	-0,237
Corporatiebezit (%)	0,006	(0,002)***	0,034
Interactie sociale huur en woningen na 1990	0,006	(0,0038)*	0,016
Aantal winkels (100 m)	0,0014	(0,0002)***	0,140
Horeca-aanbod (100 m)	0,0041	(0,001)***	0,045
Dummy 8 of meer winkels	-0,078	(0,025)***	-0,046
Interactie: 8 of meer winkels en % Marokkanen (200 m)	0,0015	(0,0006)**	0,027
Interactie: 8 of meer winkels en % westerse allochtonen 10-19 jaar (200 m)	0,0060	(0,002)***	0,023

N=4723; Adjusted R2=0,70

⁹ Niet-westers: Turken, Marokkanen, Antillianen, Surinamers, Indonesiërs en Ghanezen.

¹⁰ Niet-westers exclusief Turken, Marokkanen, Antillianen, Surinamers en Indonesiërs.

Tabel 3.2 Welke veranderingen in de buurt leiden tot een significante toe- of afname van de problemen op het gebied van overlast, verloedering en onveiligheid?

Variabelen (alles t-1)	Coëfficiënt	Robuuste standaardfout
0-9-jarigen (%)	-0,049	(0,005)***
10-19-jarigen (%)	0,023	(0,004)***
65-plussers (%)	-0,029	(0,005)***
Bijstand (% 15-plussers, 200 m)	0,170	(0,046)***
Langdurige werkloosheid (% 15-64-jarigen, 200 m)	0,023	(0,004)***
Jeugdwerkloosheid (% 15-24-jarigen)	2,308	(0,062)***
WW-ers (% 15-64-jarigen, 4-ppc)	0,687	(0,065)***
Hoogopgeleiden (%)	-0,026	(0,007)***
Laagopgeleiden (%)	0,016	(0,013)
Marokkanen (% , 200 m)	0,099	(0,034)***
Antillianen (% , 200 m)	0,297	(0,059)***
2 ^e generatie Indonesiërs (% , 200 m)	0,351	(0,116)***
1 ^e generatie Joegoslaven (% , 200 m)	0,116	(0,221)
1 ^e generatie Ghanezen (% , 200 m)	0,522	(0,118)***
1 ^e generatie niet-westerse overig exclusief Ghanezen ¹¹ (% , 200 m)	0,128	(0,035)***
Overige niet-westerse allochtonen ¹² 10-19 jr (% , 200 m)	0,144	(0,090)
Westerse allochtonen 10-19 jaar (% , 200 m)	0,608	(0,076)***
Interactie Antillianen en 1 ^e generatie niet-westers overig (% , 200 m beide)	-1,506	(1,000)
Woningen gebouwd na 1990 (% woningen)	(dropped)	
Corporatiebezit (%)	0,020	(0,009)**
Interactie sociale huur en woningen na 1990	-0,012	(0,011)
Aantal winkels (100 m)	(dropped)	
Horeca-aanbod (100 m)	(dropped)	
Dummy 8 of meer winkels	(dropped)	
Interactie: 8 of meer winkels en % Marokkanen (200 m)	-0,0005	(0,0004)
Interactie: 8 of meer winkels en % westerse allochtonen 10-19 jaar (200 m)	0,002	(0,0008)***

*** Significant bij meer dan 99% betrouwbaarheid; ** Significant bij meer dan 95% betrouwbaarheid; * Significant bij meer dan 90% betrouwbaarheid.

¹¹ Niet-westers exclusief Turken, Marokkanen, Antillianen, Surinamers, Indonesiërs en Ghanezen.

¹² Niet-westers exclusief Turken, Marokkanen, Antillianen, Surinamers en Indonesiërs.

3.2 Bijstand

Behalve overlast en onveiligheid is ook de bijstand een belangrijke kostenpost voor de gemeente. Bovendien bleek uit de vorige paragraaf dat meer bijstandsgerechtigden in de gemeente, ook leidt tot meer problemen op het gebied van overlast en onveiligheid, zeker als die bijstandsgerechtigden jong zijn of langdurig werkloos. Daarom wordt ten behoeve van Early Warning ook (de ontwikkeling van) het bijstandsniveau (als indicator voor werkloosheid) in Almere verklaard uit kenmerken aan de vraag- en aanbodkant van de arbeidsmarkt in Almere. Dat is van belang voor de vroegtijdige signalering van problemen, omdat dan niet alleen op basis van de meest recente bevolkingskenmerken een inschatting kan worden gemaakt van de plekken in de stad waar de werkloosheid naar verwachting zal toenemen, maar ook waar op langere termijn de leefbaarheid als gevolg van die toegenomen werkloosheid zal gaan verslechteren.

In de landelijke modellen waren factoren aan de vraag- en aanbodkant van de arbeidsmarkt ongeveer in gelijke mate verklarend voor de omvang van de werkloosheid in een wijk; enerzijds de beschikbaarheid en bereikbaarheid van banen, en anderzijds de kenmerken van de beroepsbevolking. Uit de specifiek voor Almere ontwikkelde modellen (zie tabel 3.3 en 3.4) blijkt dat de beschikbaarheid en de bereikbaarheid van banen (de *vraagkant*) in de wijk niet significant samenhangt met het werkloosheidsniveau. Kennelijk zijn vanuit alle delen van Almere ongeveer evenveel banen binnen acceptabele tijd te bereiken, waardoor dit geen doorslaggevende factor is voor de verschillen binnen Almere.¹³

Alle verschillen tussen de verschillende woonlocaties in Almere worden verklaard door de kenmerken van de *aanbodkant* van de arbeidsmarkt; de kenmerken van de beroepsbevolking die er woont. Net als in de landelijke modellen doen zowel huishoudensamenstelling als etnische achtergrond ertoe. Marokkanen en Antillianen zijn vaker werkloos, net als 1ste generatie Surinamers en voormalig-Joegoslaviërs. Ook blijkt dat mensen in een eenoudergezin vaker werkloos zijn, net als vroegtijdig schoolverlaters (op 4-ppc-niveau). Dat is een interessant aanknopingspunt voor Early Warning, en

¹³ Overigens blijkt ook landelijk werk in de wijk zelf niet tot een lagere werkloosheid in die wijk te leiden: G. Marlet, 2010; *Bedrijf in de buurt.*, in: TPEdigitaal, 4 (2) pp. 93-105.

voor preventief beleid. Het aandeel gezinnen met jonge kinderen hangt daarentegen juist negatief samen met het bijstandsniveau.

Los van de samenstelling van de bevolking hangt ook het aandeel woningen dat in het bezit is van corporaties samen met een hogere werkloosheid in de buurt. Dezelfde persoon (van dezelfde leeftijd, met dezelfde achtergrond, opleiding en vaardigheden) loopt meer kans om werkloos te zijn als hij in een sociale huurwoning woont. De reden daarvoor is naar alle waarschijnlijkheid dat er een financiële prikkel is (kunstmatig lage huur) om niet te verhuizen voor werk, waardoor de arbeidsmobiliteit afneemt, wat bijdraagt aan een ruimtelijke *mismatch* op de arbeidsmarkt, en leidt tot een hogere werkloosheid.¹⁴ Interessant is dat ook de interactie tussen sociale huur en niet-westerse allochtonen significant samenhangt met een hogere werkloosheid. Kennelijk geldt de rem op arbeidsmobiliteit vooral voor die groep. Tot slot is het bijstandsniveau lager in de buurten die het meest recent gebouwd zijn.

Verschillen in bijstandsniveau tussen buurten laten zich dus goed verklaren door etnische samenstelling, huishoudensamenstelling en de fysieke omgeving (tabel 3.3). Tabel 3.4 laat de paneldata-schatting (*fixed-effects*) zien waarbij wordt gekeken in hoeverre een verandering binnen een buurt heeft geleid tot meer bijstandsuitkeringen in die buurt. Hieruit blijkt dat een toename van eenoudergezinnen en een toename van overige niet-westerse allochtonen in een buurt leidt tot een toename van het bijstandsniveau in de periode erna. De overige variabelen blijken niet significant te zijn. De reden hiervoor zou kunnen zijn dat we voor de analyse de beschikking hadden over een relatief korte tijdreeks, waardoor zich allerlei methodologische complicaties voordoen.

¹⁴ M. van Leuvensteijn, V. Shestalova (2006). Investeringsprikkel voor woningcorporaties. CPB Document, No 112.

Tabel 3.3 De samenhang tussen bijstandsniveau (Wwb-uitkeringen als % van de bevolking 15 jaar en ouder) en buurtkenmerken (6-ppc)

Variabele (t-1)	Coëfficiënt	Robuuste standaardfout	Bèta-coëfficiënt
Vroegtijdig schoolverlaters (% ¹⁵ , 4-ppc)	0,120	(0,045)***	0,034
Eenoudergezinnen (% huishoudens)	0,067	(0,009)***	0,116
Gezinnen met kinderen (% huishoudens)	-0,030	(0,005)***	-0,055
Marokkanen (% bevolking)	0,034	(0,013)*	0,0378
Joegoslaven (% bevolking)	0,082	(0,046)***	0,028
Antillianen (% bevolking)	0,066	(0,023)***	0,051
Surinamers (% bevolking)	0,026	(0,008)***	0,045
Woningen gebouwd na 1990 (% woningen)	-0,006	(0,001)***	-0,040
Corporatiebezit (%)	0,053	(0,004)***	0,342
Interactie corporatiebezit en aandeel niet-westers overig ¹⁵ (% bevolking)	0,227	(0,022)***	0,270

N= 4734. Adj R2 0,48

Tabel 3.4 De relatie tussen bijstandsniveau (Wwb-uitkeringen als % van de bevolking 15 jaar en ouder) en verandering in buurtkenmerken (6-ppc) - FE

Variabele (t-1)	Coëfficiënt	Robuuste standaardfout
Vroegtijdig schoolverlaters (% ¹⁵ , 4-ppc)	-0,050	(0,036)
Eenoudergezinnen (% huishoudens)	0,024	(0,008)***
Gezinnen met kinderen (% huishoudens)	-0,003	(0,004)
Marokkanen (% bevolking)	0,015	(0,017)
Joegoslaven (% bevolking)	0,017	(0,035)
Antillianen (% bevolking)	0,012	(0,027)
Surinamers (% bevolking)	0,014	(0,017)
Woningen gebouwd na 1990 (% woningen)	(dropped)	
Corporatiebezit (%)	0,006	(0,013)
Interactie corporatiebezit en aandeel niet-westers overig ¹⁶ (% bevolking)	0,081	(0,034) ***

N:18429; incl Jaardummies

¹⁵ Niet-westers exclusief Turken, Marokkanen, Antillianen, Surinamers en Indonesiërs.

¹⁶ Idem.

Overigens is een werkloze jongere met een bijstandsuitkering voor de gemeente de grootste kostenpost, omdat die de gemeente niet alleen een uitkering kost, maar gemiddeld genomen ook kosten als gevolg van de extra overlast, verloedering en onveiligheid (niet alleen door kosten van politie en justitie, maar vooral ook door het afgenomen woongenot van de overige buurtbewoners).

Uit modellen die jeugdwerkloosheid verklaren (niet opgenomen in de rapportage), blijkt ook dat jongeren in eenoudergezinnen, en uit gezinnen van niet-westerse afkomst die in een corporatiewoning wonen, de meeste kans lopen om werkloos te raken. Het is om die reden naar verwachting het meest effectief om preventief beleid vooral in te zetten op de locaties waar de jeugdwerkloosheid (en als gevolg daarvan de overlast, verloedering en onveiligheid) hoog is en stijgt. Dat preventieve beleid zou dan vooral gericht moeten zijn op het aan het werk helpen van die jongeren.

4 Early Warning

Op basis van de modellen uit het vorige hoofdstuk zijn de kernindicatoren geselecteerd waarmee het ontstaan van leefbaarheidsproblemen vroegtijdig kan worden gesignaleerd en gelokaliseerd. Op basis hiervan wordt een eerste lijst met Early Warning-gebieden geproduceerd.

Voorlopig gaan we uit van de volgende kernindicatoren voor Early Warning:

- 0-9-jarigen (%)
- 10-19-jarigen (%)
- 65-plussers (%)
- Bijstand (% 15-plussers, straal van 200 m)
- Langdurige werkloosheid (% 15-64-jarigen, straal van 200 m)
- Jeugdwerkloosheid (% 15-24-jarigen)
- WW'ers (% 15-64-jarigen, 4-ppc)
- Hoogopgeleiden (% 4-ppc)
- Laagopgeleiden (% 4-ppc)
- Marokkanen (% straal van 200 m)
- Antillianen (% straal van 200 m)
- 2^e generatie Indonesiërs (% straal van 200 m)
- 1^e generatie Joegoslaven (% straal van 200 m)
- 1^e generatie Ghanezen (% straal van 200 m)
- 1^e generatie niet-westerse overig, exclusief Ghanezen (% straal van 200 m)
- Niet-westers overige allochtonen 10-19 jr (% straal van 200 m)
- Westerse allochtonen 10-19 jaar (% straal van 200 m)
- Woningen gebouwd na 1990 (% woningen)
- Corporatiebezit (% woningen)
- Aantal winkels (binnen een straal van 100 m)
- Horeca-aanbod (binnen een straal 100 m)
- Dummy: 8 of meer winkels

Sommige van deze indicatoren hebben een interactie-effect. Dat wil zeggen dat een bepaald effect van een variabele sterker of zwakker wordt als het samenvalt met een andere indicator. Het gaat hierbij om de volgende interactievariabelen:

- Interactie Antillianen en 1^e generatie niet-westers overig (% , 200 m, beide)
- Interactie: 8 of meer winkels en absoluut aantal Marokkanen (binnen een straal van 200 m)
- Interactie: 8 of meer winkels en absoluut aantal westerse allochtonen 10-19 jaar (binnen een straal van 200 m)
- Interactie aandeel sociale huur en aandeel woningen na 1990

Voor deze kernindicatoren worden de meest actuele gegevens uit de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en van het UWV Werkbedrijf verzameld. Die kernindicatoren worden op 6-ppc-niveau in een rekensheet gezet, waarin ook de coëfficiënten uit de verklaringsmodellen staan. Daaruit volgt een lijst met gebieden die mogelijk gaan afglijden, en waar in de nabije toekomst mogelijk leefbaarheidsproblemen gaan ontstaan.

Behalve deze rapportage, waarin de modeluitkomsten en de achtergronden van de leefbaarheidsontwikkeling in Almere op straatniveau worden beschreven, levert dit onderzoek dus ook een lijst op met locaties in Almere waar in de nabije toekomst leefbaarheidsproblemen kunnen ontstaan, en waar de gemeente het komende jaar het beste preventief beleid kan inzetten. De bedoeling is die lijst elk jaar aan het begin van het jaar te produceren, op basis van de meest recente gegevens uit de GBA en van het UWV Werkbedrijf per einde van het jaar ervoor.

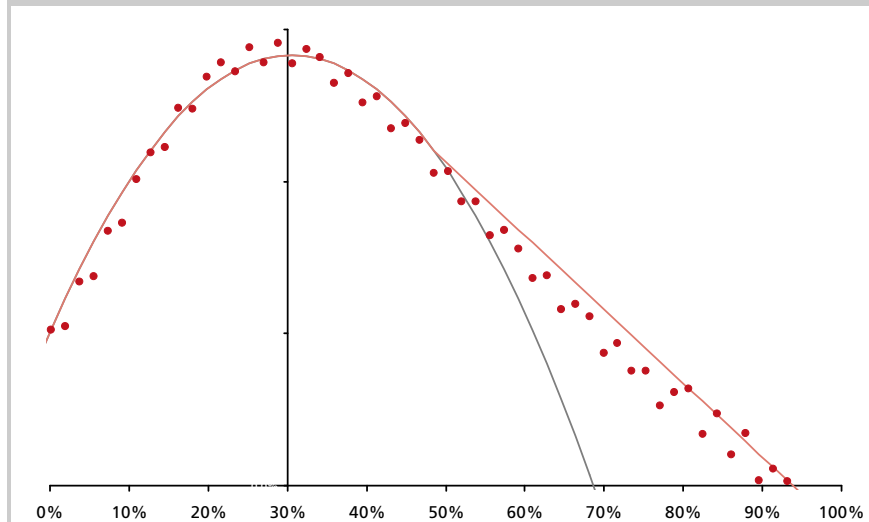
De vraag is nog welke gebieden uiteindelijk op die lijst moeten staan. Wanneer is een vroegtijdige waarschuwing op zijn plaats? Het meest eenvoudige criterium zou zijn de gebieden waar de leefbaarheid het komende jaar (op basis van de cijfers uit de GBA en van het UWV Werkbedrijf per einde van het vorige jaar) volgens de modellen het meest verslechtert. Echter, daar zitten ook gebieden tussen waar al langere tijd sprake is van serieuze problemen. Dat zal genoegzaam bekend zijn, een vroegtijdige waarschuwing is hier dan ook niet aan de orde, en preventief beleid komt dan per definitie te laat. Daar zitten hoogstwaarschijnlijk ook veel gebieden tussen die verslechteren, maar waar de leefbaarheid nog relatief gunstig is. Een vroegtijdige waarschuwing lijkt in dergelijke gebieden te voorbarig, net als preventief beleid.

De lijst zal dan ook moeten bestaan uit gebieden die de komende jaren naar verwachting verslechteren, waardoor ze te maken krijgen met serieuze leefbaarheidsproblemen, terwijl ze daar voorheen geen last van hadden. Maar dan is de vraag waar de grens tussen een relatief gunstige leefbaarheid en serieuze leefbaarheidsproblemen gelegd moet worden. Wanneer is er sprake van een zodanige verslechtering, en dusdanige leefbaarheidsproblemen, dat preventief beleid te rechtvaardigen is, en een vroegtijdige waarschuwing op zijn plaats?

De in de verklaringsmodellen gebruikte index voor de mate van overlast & onveiligheid is uitgedrukt in een gewogen percentage en geeft aan welk deel van de mensen in een 6-ppc-gebied te maken heeft met serieuze problemen op het gebied van overlast, vernieling, vervuiling, diefstal, etc. Voor Early Warning wordt ervan uitgegaan dat als dat voor meer dan de helft van de mensen in een gebied geldt, dat een gebied dan te maken heeft met serieuze leefbaarheidsproblemen.

Die grens is niet subjectief bepaald, maar met een objectieve statistische analyse; het is het punt waar de verdeling van de waardes op de index afwijkt van een normale verdeling. Dat punt bleek precies te liggen bij de waarde van 50% (zie figuur 4.1). Het uitgangspunt bij deze methode voor het bepalen van de grens tussen wel of geen probleem is dat problemen in een wijk net als zoveel verschijnselen in de economie en de natuurkunde, normaal verdeeld zouden moeten zijn. Als die verdeling uit de pas gaat lopen met de normale verdeling wordt ervan uitgegaan dat de problematiek excessief is, en dat beleidsingrepen nodig zijn.

Figuur 4.1 Wat is de grens tussen een goede en een slechte leefbaarheid?

De figuur laat zien welk deel van de bevolking van Nederlandse buurten (de y-as) te maken heeft met welke mate van overlast en onveiligheid in de buurt (de x-as). De rode lijn laat de feitelijke verdeling zien, de grijze lijn de normale verdeling. Onder een bepaald niveau van overlast en onveiligheid (bij een score van 50) volgt de feitelijke verdeling de normale verdeling. Boven dat niveau treedt de feitelijke verdeling buiten de normale verdeling, wat betekent dat de mensen in die wijken met meer problemen geconfronteerd worden dan in een normale verdeling het geval zou zijn geweest.

Bron: Atlas voor gemeenten

Dat leidt tot het volgende criterium voor locaties die op de lijst moeten komen voor een vroegtijdige waarschuwing, en die in aanmerking moeten komen voor preventief beleid in het komende jaar:

1. Gebieden (6-ppc) waar de leefbaarheidssituatie het komende jaar naar verwachting zodanig verslechtert dat er aan het einde van dat jaar naar verwachting sprake is van 50% van de bevolking die kampt met serieuze problemen op het gebied van overlast & onveiligheid.

Daarnaast worden nog twee andere lijsten opgeleverd:

2. Gebieden waar de leefbaarheid het komende jaar naar verwachting het meest verslechtert, maar waar de leefbaarheid al slecht was.

3. Gebieden waar de leefbaarheid het komende jaar naar verwachting het meest verslechtert, maar waar de leefbaarheid naar verwachting aan het einde van dat jaar nog relatief goed is.

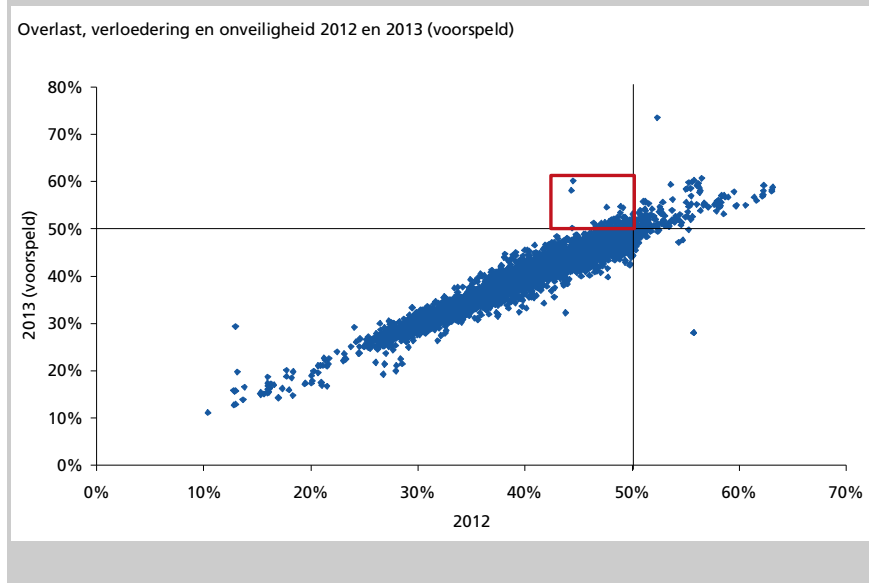
Op die manier kan de gemeente in haar monitoringsysteem verschillende typen gebieden in de gaten houden, en gaandeweg het nieuwe jaar beleidsprioriteiten bijstellen.

In figuur 4.2 wordt voor alle 6-ppc-gebieden de score op het gebied van overlast, verloedering en onveiligheid in 2012 en de voorspelde score in 2013 weergegeven. Deze verwachte score is berekend door voor alle hierboven gedefinieerde kernindicatoren de verandering tussen 2011 en 2012 te berekenen en die te vermenigvuldigen met de coëfficiënten die gevonden zijn in de regressie-analyse.

Uit figuur 4.2 wordt duidelijk dat er een sterke relatie bestaat tussen de score in 2012 en de voorspelde score in 2013. Dat is niet verrassend omdat over een periode van één jaar de verschillende kernindicatoren niet heel sterk zullen veranderen en daarmee de verwachte omvang van de leefbaarheidsproblemen ook niet. Dit is ook in lijn met het algemene beeld van wijken en buurten in steden die met leefbaarheidsproblemen kampen: wijken en buurten veranderen niet binnen enkele jaren van heel 'goede' buurten in heel 'slechte' buurten of omgekeerd.

De verticale en horizontale zwarte lijnen in figuur 4.2 geven de 50% grens aan: gebieden in het kwadrant rechtsboven kenden in 2012 veel leefbaarheidsproblemen, en naar verwachting in 2013 ook. Gebieden in het kwadrant linksboven zijn de zogenaamde Early Warning-gebieden: in 2012 zitten ze nog onder de 50%, maar in 2013 erboven. Dit zijn in totaal 73 gebieden (zie tabel 4.1, en de aparte Excel-lijst met de betreffende 6-ppc-gebieden).

Figuur 4.2 Het Early Warning-gebied (het rode kader)

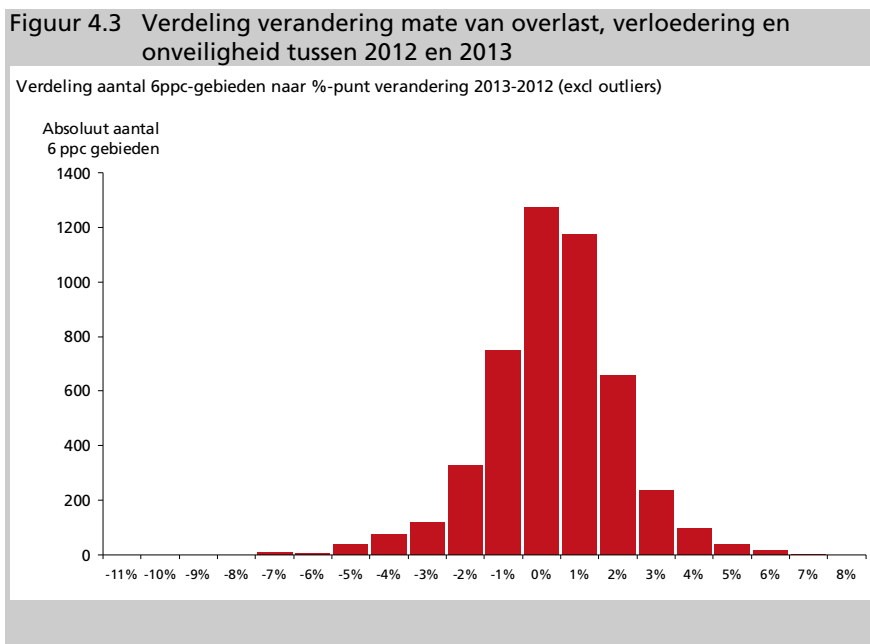

Er zijn 55 gebieden die in 2012 boven de 50% zaten en naar verwachting in 2013 eronder zitten (tabel 4.1). De meerderheid van de gebieden blijft echter in dezelfde 'categorie': 170 gebieden blijven in de categorie boven de 50% zitten, en 4524 gebieden blijven naar verwachting in de categorie onder de 50%.

Tabel 4.1 Aantal gebieden dat boven en onder de 50% scoort (in 2012) en naar verwachting zal scoren (2013)

	Aantal 6-ppc-gebieden
Early Warning: van onder de 50% naar boven de 50%	73
Verbetering: van boven de 50% naar onder de 50%	55
Boven de 50% gebleven	170
Onder de 50% gebleven	4524

Binnen deze laatste twee categorieën vallen wel verschillende gebieden die naar verwachting een relatief sterke verslechtering zullen doormaken. Wat een relatief sterke verslechtering is, is bepaald aan de hand van de verwachte ontwikkeling van alle gebieden. Figuur 4.3 laat de verdeling van de verwachte ontwikkeling zien: hoe hoger de staaf bij een bepaald percentage hoe meer gebieden deze verbetering of verslechtering hebben.

Het grootste deel van de gebieden ondergaat geen of slechts een beperkte verandering: de meeste gebieden kennen een af- of toename tussen de 0 en 2%. Op basis van figuur 4.3 kan een verslechtering van 4% of meer als een relatief sterke verslechtering worden beschouwd. Er zijn 60 gebieden (1,2% van alle gebieden) die een verwachte toename van de leefbaarheidsproblemen kennen van 4% of meer.

Tabel 4.2 Verdeling 6-ppc-gebieden die een verwachte stijging van de leefbaarheidsproblemen van 4% of meer hebben

	Aantal gebieden
Totaal	60
Early Warning (van <50% naar >50%)	10
Verslechterende probleemgebieden (>50% in 2012 en slechter wordend)	8
Verslechterende gebieden die nog niet in de problemen komen	42

Hiervan zijn er 42 die geen excessieve leefbaarheidsproblemen kenden in 2012 (onder de 50%), en ondanks de sterke verslechtering naar verwachting onder de 50% blijven in 2013 (zie tabel 4.2 en de Excel-lijst). Van de overige 18 zijn er 10 die tot de Early Warning-gebieden horen: deze gebieden komen door de sterke toename van de leefbaarheidsproblemen van een score van onder de 50% in 2012 naar verwachting boven de 50% uit in 2013. De overige 8 gebieden kenden in 2012 ook al grote leefbaarheidsproblemen, en maken naar verwachting een forse verdere verslechtering door.